

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VY FRÅN EVEDAL. — FOTO. BETTY LARSSONS EFTR. VEXIÖ.

14:DE ÅRG.

DEN 10 AUGUSTI 1913.

N° 45

Ejber portraus.

Kliche: Bengt Silfversparre.

Ejber Benander

ALFRED GRENANDER.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Den tid är visserligen förbi, då svenskarnes namn gingo öfver världen, strålande af krigarära. Men därmed är ingalunda sagdt, att vår nation i nutiden är dömd att sitta i folkens skymundan. Har 1800-talets Sverige icke haft någon Gustaf II Adolf att uppvisa, har det till gengäld haft en John Ericsson: den nya världen har så fått en svensk att tacka för frihetens gåfva lika väl som den gamla, om ock på annat sätt och i annan betydelse. Och dessutom är det ju lyckligtvis så, att "bragdens ära ej gror blott på krigets mark, där tappra krigarn fuktat den med blod". På vetenskapens och konstens område intager det nutida Sverige en plats, som det under 1600-talet förgäves skulle dristat göra anspråk på. Och på ett fält kan det förutspås, att Sverige i framtiden skall vinna segrar liknande förtidens militära: på ingenjörsvetenskapens. För denna har svensken en naturlig fallenhet, som väsentligt torde bidragit till vårt folks krigiska framgångar. Men ingenjörsvetenskapen har i våra dagar lika mycket blifvit ett fredens som den förr var ett krigets värf. Liksom man förr såg svenska officerare draga omkring från land till land för att finna värdiga uppgifter, som hemlandet ej alltid var i stånd att bjuda, skall det helt visst i framtiden bli allt vanligare att se svenska ingenjörer (och konstnärer) i utlandet inhösta ära och berömmelse åt det svenska namnet. Till de svenskar, som redan gjort det, hör den man, hvars bild i dag pryder H. 8. D:s första sida.

Alfred Fredrik Elias Grenander är född i Sköfde den 26 juni 1863 och kunde sålunda helt nyligen fira sin 50-årsdag. Föräldrarna voro auditören Alfred Grenander och hans maka Julia Wahlström. Fädernesläkten härstammar från Östergötland, där släktnamnet bildats af Grenås i Svanhalla: s:n där stamfadern var född, och farfadern var den lärde docenten i didaktik och pedagogik i Uppsala, sedermera kyrkoherden i Sköfde El. Chr. Grenander. Den första utbildningen i riktning af sitt blifvande lefnadskall mottog Alfred Grenander vid Tekniska skolan i Stockholm, där han vann inträde 1881 och hvarifrån han öfvergick till Tekniska högskolan. Här afslutade han sina studier 1885, hvarpå han öfverflyttade till Berlin och där bosatte sig för att fullkomna sin arkitektutbildning. Han genomgick nu tekniska högskolan i Berlin 1885—87 och hade därefter anställning hos arkitekterna Heim, Martens och prof. Wessel, till hvilken sistnämnde han kom i ett särskildt lärjungeförhållande. Sedan följde instruktiva utländska resor, bland hvilka särskildt må antecknas en sex månaders vistelse i Italien och ett längre besök i Sydtyskland sommaren 1889. Under dessa resor utvecklades särskildt hans sinne för konstindustrien, framförallt rumskonsten, hvori han blifvit en erkänd mästare.

Från 1890 vann emellertid Grenander anställning hos prof. Wallot vid arbetet på det nya riksdagspalatset i Berlin, vid hvilket han tjänstgjorde som arkitekt 1890—97. Härunder hade han emellertid tillfälle att pröfva sina krafter som framstående konstruktör äfven på åtskilliga andra byggnader och förvärfvade sig snart det betydande anseende, att han 1897 kallades till lärare för en arkitekturafdelning vid K. Kunstgewerbemuseum (konstslöjdmu-

seet) i Berlin, en ställning, som 1901 utbyttes mot professur.

En mängd utmärkelser och hedrande uppdrag ha sedan dess kommit Grenander till del. Sålunda var han 1902 ledare af Kunstgewerbevereins storartade jubileumsutställning i Berlin. Två år senare rönste han äran att af regeringen bli utsedd till delegerad vid världsutställningen i St Louis och var där ledare för Berliner Werkrings afdelning. Det föll likaledes på hans lott att vara kommissarie för Berlin och Brandenburg vid tredje tyska konstindustriutställningen i Dresden 1906 o. s. v. I detta sammanhang kan måhända äfven lämpligen infogas, att han förordnats till ledamot af Königl. Kunstlerischen Sachverständigen-Kammer i preussiska ecklesiastikdepartementet samt att han är medlem af Königl. Sachverständigen-Gewerbeverein i Berlin.

Den auktoritet, hvarom dessa och andra här ej anförda utmärkelser vittna, har Grenander gifvetvis icke förvärfvat sig utan betydande arbeten. Bredvid sin lärareverksamhet ägnade han sig redan så tidigt som 1890 (i förening med tyske arkitekten O. Spalding) åt enskild arkitektverksamhet. Härunder har han haft glädjen se delvis mycket omfattande eller i hvarje fall i hög grad konstnärligt gifvande arbeten lagda i sin hand. Här skall blott anföras några af dem, som af honom själf torde skattas högst. Först och främst riksgrefve F. von Hochbergs slott i Florens, hvars uppförande sträckte sig öfver åren 1896—1907; vidare d:r Pernicés klinik och boningshus i Frankfurt an der Oder; lutherska kyrkan i Guben; Max Wilkes slott på samma ställe; geheimrath Kantorowicz' boningshus i Posen; prof. Baumbachs hus i Berlin; vidare firman Ludvig Loewe & C:os omfattande administrations- och fabriksbyggnader i rikshufvudstaden; d:r von Eichborns boningshus i Breslau; kommerseråd Stilkes slott Ringelsdorf med tillhörande anläggningar vid Magdeburg; Rob. Guthmans och Knorr Bremses fabriksanläggningar i Berlin; Haus Bousset i Nikolassee; d:r Waldschmidts boningshus i Grunewald o. s. v.

Mest bekant är emellertid Grenander för de offentliga byggnader i Berlin, som ha honom att tacka för sin planläggning. Sedan 1900 är han nämligen fast anställd arkitekt vid Hoch- och Untergrundsjärnvägarne (lokalbanorna öfver och under marken) i Berlin och Charlottenburg och har i denna egenskap uppfört samtliga de talrika bangårdar, som under därefter förlutna tretton år kommit till ny- eller ombyggnad. Det finns nog ingen svensk, som besökt Berlin, hvilken ej sett något af dessa Grenanders verk, med deras måttfulla, väl afvägda järnkonstruktioner, men huru få äro icke de, som haft vetskap om, att den tyska rikshufvudstaden för deras åstadkommande anlitat en son af det lilla Sköfde i deras eget hemland.

För sin arkitektur erhöil Grenander högsta utmärkelsen i Dresden 1898, Grand Prix i St Louis 1904. Sachsiska statsmedaljen, guld- och silfvermedaljer vid utställningen i Dresden 1906 o. s. v. Från hemlandet har han fått riddartecknet af Nordstjärneorden.

För öfrigt har Grenander äfven gjort sig bemärkt som konstindustriell mönsterritare med metallbeslag som specialitet och som grafmonumentsarkitekt.

Foto. Lindholm, Gbg.

Königt Brigt på terrassen.

KONUNG GUSTAF BESÖKER LOKMÄNNENS NYA HVILOHEM PÅ SÄRÖ.

Konung Gustaf, som någon tid vistats på Särö, besökte den 30 juli det därstädes uppförda, i dagarna invigda rekreationshemmet för lokmän, med hvars läge, inredning och byggnadsstil han uttryckte sin iffliga tillfredsställelse.

de festen hyllades lifligt två af stiftarne, som voro närvarande, nämligen initiativtagaren bokhandlare Emil Bergman och bokhandlare Aug. Hånell, likaså föreningens mångårige högt värderade ordförande hr Brydolf.

Svenska sortiments-bokhandlareföreningen, som ägt bestånd sedan år 1893 och sålunda i år fyller 20 år, har den 28—30 juli hållit sitt tvåårs-möte i Jönköping under ordförandeskap af bokhandlare A. P. Brydolf i Örebro. Mötet, som var besökt af ett 50-tal föreningsmedlemmar från skilda delar af landet, handlade ett flertal för sortiments-bokhandlarnes viktiga ärenden. Vid den på Stora hotellet till högtidlighållande af föreningens tjuvuårsjubileum anordnade

Foto. Enochson, Jönköping.

Konung Gustaf V på utflykt till Visingsborgs slottsrädd på Visingsö.

SORTIMENTS-BOKHANDLARNES MÖTE: På utflykt till Visingsborgs slottsrädd på Visingsö.

Foto Norström, Huskvarna.

AFTÄCKNINGSHÖGTIDLIGHET VID BRUKSÄGAREN W. THAMS MINNESBYST I HUSKVARNA.

Klädhet Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre, Ståm Ög.

Lördagen den 3 aug. ägde den högtidliga aftäckningen rum af den i parken framför idrottshuset i Huskvarna uppställda *bysten af bruksegaren Wilhelm Tham*, mångårig chef för Huskvarna vapenfabriks aktiebolag och grundläggare af dess storindustri. Bland de vid högtidligheten närvarande märktes bolagets direktörer, Gustaf Tham och W. Göranson, landshöfding Fredrik Pettersson, kabinettskammarherre B. Hay, amiral A. Lindman, kommandör S. Ankarcrona m. fl. Bysten, som åstadkommits genom insamling bland bolagets tjänstemän och arbetare med tillskott från bolaget, öfverlämnades å bidragsgifvarnes vägnar af direktör Göranson till Huskvarna stad. I egenkap af ordförande i bolagets styrelse höll därefter landshöfding L. Reuterskiöld högtidstalet, däri minnande om brukspatron Thams betydelsefulla lifsverk som skapare af Huskvarna vapenfabrik och hans stora förtjänster om samhället och dess utveck-

ling. Efter sång af Huskvarna manskör och kransnedläggning vid bysten, frambar direktör Gustaf Tham familjen Thams tack till alla dem, som bidragit till minnesvärdens resande.

Bysten, som modellerats af konstnären Carl Eldh, har gjutits af Bergmans konstgjuteri i Stockholm.

*

Till bild å sid. 709.

Den bekante skeppsredaren och donatorn *Otto Banck* i Helsingborg har till samhället som gåfva öfverlämnat länderriet *Vikingsberg*, taxeringsvärderat till öfver 300,000 kr. Den präktiga villan skall omändras till ett kurhotell efter kontinentalt mönster för den bredvidliggande hälsobrunnen Hälsans gäster.

*

Till bild å sid. 709.

Det bekanta gamla *Luthershuset* i Eisleben, där Martin Luther under lång tid bodde och där han den 18 febr. 1546 afled, har i dagarna invigts till museum. I museet förvaras en mängd historiska föremål från den gamla Luthersstaden och trakten däromkring. Byggnadens yttre har bibehållits i sitt ursprungliga skick.

Foto Norström, Huskvarna.

BYST AF BRUKSÄGAREN W. THAM I HUSKVARNA.

Klädhet Bengt Sjöforsparre

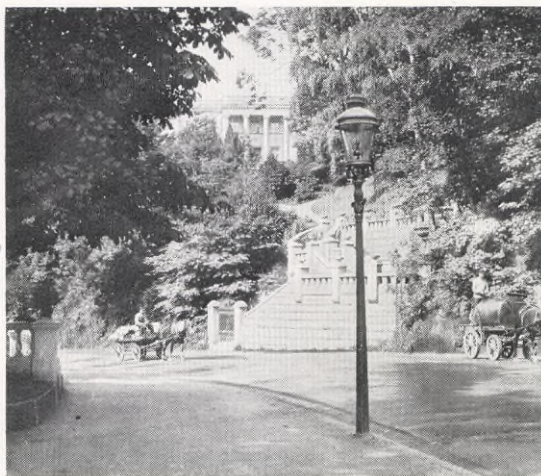
H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF. Kliché: Bengt Silfversparre.
DEN I DAGARNE UPPSTÄLLDA AFGJUTNINGEN AF PRIN-
SESSAN VID S:T GÖRANS-GRUPPEN I STOCKHOLM.

S:t Göransgruppen, uppställd i Köpmanbrinken i Stockholm och utgörande ett af huvudstadens vackraste offentliga monument, har nu blifvit fullständig sedan den till konstverket hörande prinsessan den 30 juli aftäckts. Aftäckningen' som försiggick utan ceremonier, öfvervars af bl. a. öfverståhållare Ramstedt, d:r Sixten von Friesen, f. riksantikvarien Montelius, öfverintendenten Carl Möller, riksheraldikern greve Lewenhaupt m. fl. Prinsessbilden, som utförts på Meyers konstgju-

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF. Kliché: Bengt Silfversparre.
S:T GÖRANS-GRUPPEN OCH PRINSESSAN I KÖPMAN-
BRINKEN I STOCKHOLM.

teri i Stockholm, bär på postamentet några gruppbilder med motiv ur S:t Göranssagan samt på dess fransida inskriptionen "Stockholms stads S:t Göransgrupp, afbildad i brons, uppställdes i Köpmanbrinken åren 1912—1913."

Efter fotografi. Kliché: Bengt Silfversparre.
LÄNDERIET VIKINGSBERG, donation till Helsingborg af
skeppsredaren Otto Banck. (Text å sid. 708).

Efter fotografi. Kliché: Bengt Silfversparre.
LUTHERHUSET I EISLEBEN, invigt till museum.
(Text å sid. 708).

Sunderby (f. d. Bodens) folkhögskolas nyuppförda växtfärgningsstuga — den första i sitt slag i Norrland och den nordligaste i vårt land — har under tiden 26 juni—26 juli pågått en växtfärgningskurs, i hvilken 11 lärjungar deltagit. Eleverna hafva under kursen lärt sig att af 20 olika växter bereda icke mindre än ett 80-tal färger.

Foto. Harnesk, Boden

Kliche. Bengt Skjervepar

NORRLANDS FÖRSTA OCH SVERIGES NORDLIGASTE VÄXTFÄRGNINGSSKOLA.

En jättestor tonfisk fångades den 29 juli utanför Hunnebostrand i s. k. bottengarn. Fisken som mätte 2,35 m. i längd med 1,3 m i omkrets och hvars vikt uppgick till icke mindre än 250 kg, har för Göteborgs musei räkning inköpts af prof. Jägerskiöld. Tonfisken, som är ytterst sällsynt vid våra kuster, tillhör sydligare haf särskilt Medelhafvet, där, stora fiskerier inrättats speciellt för denna fiskart.

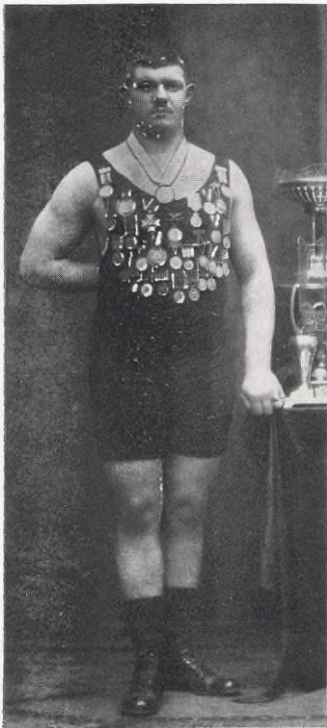

TONFISK, SÄLLSYNT I VÅRT LAND, FÅNGAD I BOHUSLÅN.

Nedanstående bild:
JÖNKÖPINGS REGEMENTES TIGERUNGE.

har fullkomlig frihet att springa omkring i officersparken. Ett par gånger tog han sig dock för att utsträcka sina promenader ner åt Lagan, men sedan det satts på order att han ej får gå utom parken, har han ställt sig detta till efterrättelse. Bäst frives han uppe i någon af officerarnes sängar. Hans lekkamrater äro en stor vindhund och en liten terrier, och det är ett samt nöje att se när den vilda jakten börjar öfver rabatter och soffor, tills alla tre ligga i en behaglig röa i tredligt slagsmål. Hittills har han ej bitit eller rivit någon, men han vill gärna nafsas åt beväringens linnebyxor eller små barnben. Han bor i stallet.

Foto, Jonn, Malmö.
A. O. AHLGREN.
Eröfrade mästerskapet i tungvikt i
Breslau

ciella väl inarbetade teknik, hvilken här som vid så många andra tillfällen segrade öfver den råa styrkan.

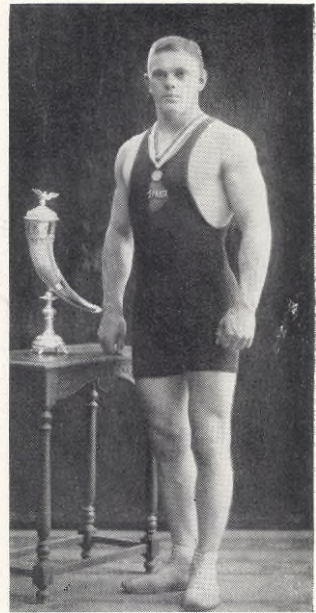
I tungatletiken, som är så populär i Tyskland, torde de våra numera efter segrarne i Budapest och Breslau hafva satt sig i en viss respekt.

G. Å.

Vid täflingarne om världsmästerskapen i brottnig som ägde rum i Breslau den 27 juli eröfrades mästerskapen i tungvikt och mellanvikt af svenskarne A. O. Ahlgren och E. Nilsson (båda från Malmö), hvarjämte 2:dra prisen i lättvikt och fjädervikt äfven gingo till Sverige. Anordningarne vid dessa brottningar lära hafva varit ganska miserabla och domarnes kompetens och ärlighet högst tvivelaktiga. Under sådana omständigheter är ju utgången en lysande seger för svensk tungatletik, särskildt i betraktande af att 104 brottare deltog och konkurrensen sålunda var hård.

Ahlgren är bekant för den svenska publiken från olympiska spelen, där han deltog i mellanvikt och utgick obesegrad. Han fick då i likhet med finnen Böling, med hvilken han brottades en hel dag utan resultat, likväl nöja sig med ett 2:dra pris. Sistlidne var eröfrade han i Budapest det s. k. Europamästerskapet i tungvikt. E. Nilsson, som nu segrade i mellanvikt är en af våra bemärktaste förmågor men dock en relativt ny man som vid föregående tillfällen ej lyckats göra sig särskildt starkt gällande. I denna klass hade vi svenskar mera litat på göteborgaren Claes Johansson, segraren vid olympiska spelen, som senast från Budapest hemförde ett Europamästerskap. Det var också huvudsakligen ett missöde som denna gången gjorde att Johansson blef utslagen. Då han med en afgjordt underlägsen motståndare i famnen gjorde sitt vanliga kast baklänges rakade han komma med hufvudet utanför den alltför smala mattan och hindrades därigenom att gå i bryggja. I denna riskabla situation, som han så många gånger förstätt utnyttja till seger, var hans nederlag nu gifvet.

Det svenska dragkampslaget (de numera ryktbara 8 Stockholmspoliserna) hemförde åt Sverige ett tredje världsmästerskap. Tre tyska och ett österrikiskt lag bestående af grofva tungviktsmän kunde knappast bjuda något allvarligt motstånd utan de våra segrade med en förbluffande lätthet. Denna idrott liksom alla öfriga fordrar nämligen sin spe-

Foto, Jonn, Malmö.
E. NILSSON.
Eröfrade mästerskapet i mellanvikt i
Breslau.

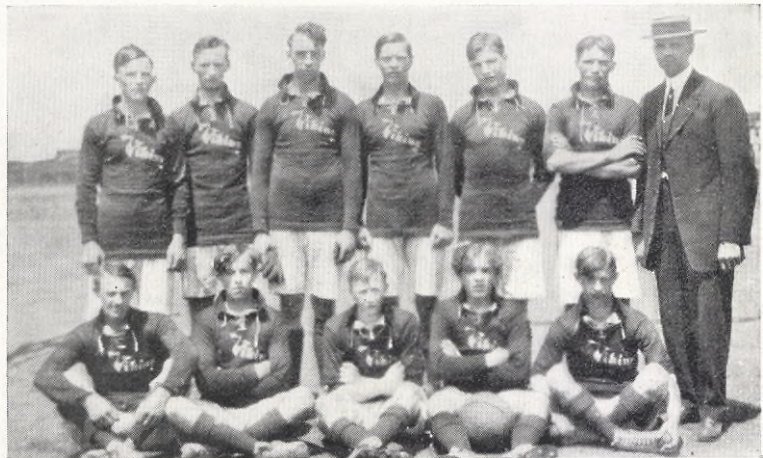
Foto, Backlund, Göteborg.

GÖTEBORGS RODDFÖRENINGENS 4-ÅRADE INRIGGARE, 1:a pris i täflan vid Internationell Roddregatta i Göteborg d. 3 aug. Text å sid. 712.

Klubb: Bengt Sjögrenskvarn.

Foto, Backlund, Göteborg.
GÖTEBORGS RODDKLUBBS SEGRARELAG D. 3 AUG.

Efter fotografi.

SVENSKA KLUBBEN VIKINGS, MINNEAPOLIS, FOTBOLLSLAG, som utmärkt sig vid täflingen i Minneapolis och St. Paul.

Klubb: Bengt Sjögrenskvarn.

DRUNKNINGSOLYCKAN Å APELVIKENS KUSTSANATORIUM.

Öfverst:
SANATORIET.

Mellerst:
NÄR BARNEN BADA.

Nederst:
UTSICHT FRÅN SA-
NATORIET ÖFVER
BADVIKEN, DÄR
OLYCKAN SKEDDE.

En sorglig drunkningsolycka inträffade den 28 juli vid Apelvikens sanatorium för skrofulösa barn, beläget strax söder om Varberg. Vädret var nämnda dag bläsigt och sjön gick hög, men anstaltens små skyddslinjar togo dock sitt sedvanliga bad i den utanför sanatoriet liggande långgrunda hafsviden. Två af de badande gossarne, Folke Lundqvist från Växiö och Sven Frid från Vegby, hvilka vågat sig något längre ut än kamraterna, slogos plötsligt omkull af en häftig svallvåg, som bröt in öfver stranden, och rycktes, då vattnet strömmade tillbaka, med utåt dju-

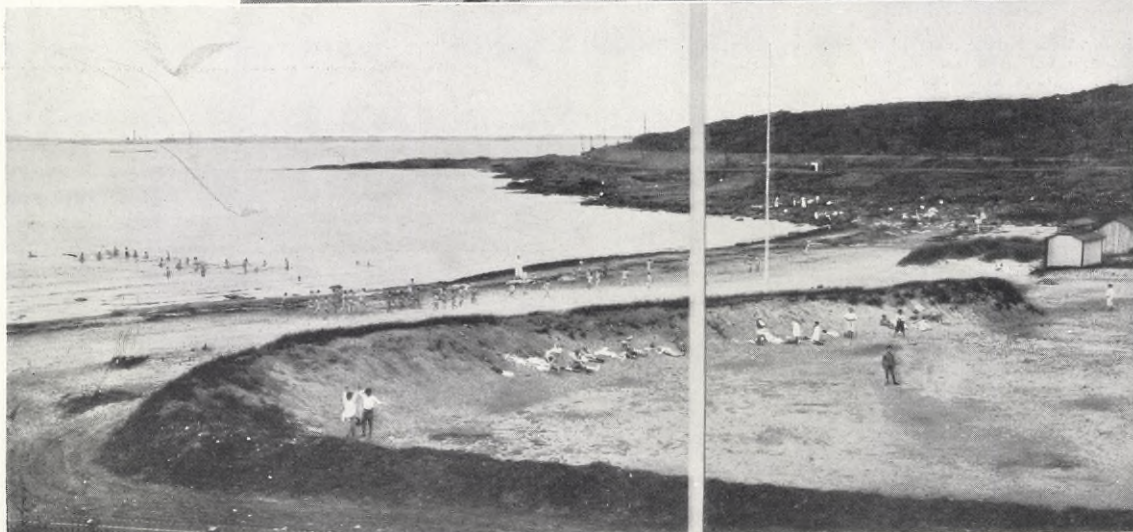

Foto. K. och, Varberg.

Utsicht: Elmgst Sjöfverparre.

pet. Sjuksköterskan Anna Werner och sköterskebiträdet Frida Svensson, båda tillhörande sanatoriepersonalen, skyndade behjärtadt de nödställda barnen till hjälp, men grepos själfva af det starka strömdraget och fördes allt längre ut från land. Ett par arbetare, som från ett närliggande stenbrott varit vittne till händelsen, begäfv sig skyndsamt i båt till olycksplatsen, men vid deras framkomst dit hade såväl de båda gossarne som sköterskorna redan dukat under och syntes icke mera till. Öfversköterskan Conny Christensson, som med kläderna på kastat sig i vattnet för att bringa sina drunknande kamrater hjälp, öfvermannades af det häftiga böljesvallet, men räddades i ytterst medtaget tillstånd i land. De omkomna gossarne befunno sig i 10—12 års aldern. Fröken Werner var dotter

ANNA WERNER, den under räddningsförsök omkomna sjuksköterskan.

till en landtbrukare i Mariestadstrakten och 27 år gammal, medan fröken Svensson var 20 år och bördig från Varberg.

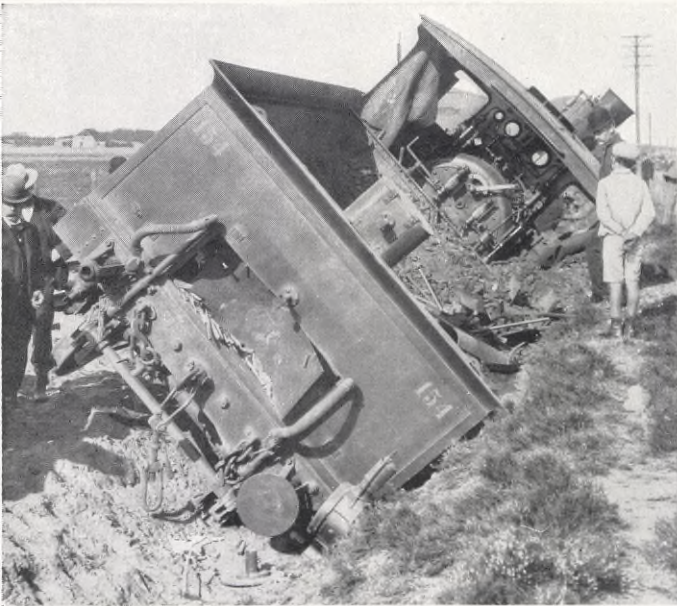
Liken efter de så sorgligt omkomna, hvilka efter långvariga dragningar anträffades, blefvo med stor högtidlighet jordade.

Text till bild å sid. 711.

Den af Göteborgs roddklubb och Göteborgs roddförening anordnade internationella roddregattan försiggick den 3 aug. på Göta älf vid Göteborg. De i täflingarne deltagande båtlagen tillhörde de ofvannämnda Göteborgsklubbarne, Malmö roddklubb, Helsingborgs roddklubb, Christiania roklubb och Vaxholms roddklubb. Täflingarne försvarades af hård vind.

I "Göteborgsloppet", regattans hufvudlopp, togs första priset af Vaxholms roddklubb.

JÄRNVÄGSKATASTROFEN I DANMARK.

Efter fotografier.

Kliché: Kem. A.-J. Bengt Silversparre, Ståln.-Ugg.

DET VID BRAMMINGE PÅ JYLLAND URSPÅRADE EXPRESSTÅGET. Öfverst: DET ANDRA LOKOMOTIVET, som borrat sig djupt ned i jorden. — Nederst: BOGGIEVAGNAR: Mellan dessa ha funnits tre personvagnar, hvilka splittrats, söndermalts och vräktts åt sidan.

En fruktansvärd järnvägsolycka, hvilken utom den anställda betydande materiella skadan kräde ett stort antal offer i dödade och sårade människor, inträffade den 26 juli på Jylland, i det emigrantexpressen Fredericia—Esbjerg då under högsta fart urspårade och förolyckades i närheten af Bramminge. Tågsättet, som drogs af två lokomotiv, bestod af två bagagevagnar och åtta passagerarevagnar. Efter det tåget kort förut passerat stationen Vejen tyckte sig lokföraren se, att en skenskarf lösslitits och att rälsen sköt ut åt sidan från det framför liggande spåret. Han slog ifrån ångan och satte till vacuum-

bromsen, men olyckan kunde icke afvärjas — det främre lokomotivet rusade, slitande kopplingarne, framåt på spåret medan det andra loket spårade ur och vräcktes omkull, i fallet dragande med sig de efterföljande vagnarne, af hvilka tre krossades till spillror under det de öfriga körde in i hvarandra, det hela bildande en fasansfull ruinhög. Paniken bland passagerarne var obeskriflig, de ohyggligaste scener utspelades och luften fylldes af de döendes jämmer. Från Esbjerg utskickades ett ambulanståg och äiven från andra närliggande platser kom läkarehjälp, men innan undsättningen nådde fram, hade

Efter fotografi.

BILD FRÅN JÄRNVAGSKATASTROFEN VID BRAMMINGE.

Klitché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Sölin—Gbg.

redan många af de sårade förblödt. Femton personer dödades vid olyckan eller afledo kort därefter, medan 17 blefvo mer eller mindre svårt skadade.

Flera svenskar medföljde tåget, men blefvo oskadade. En af de bilder från olycksplatsen, som vi i föreliggande nummer meddela, har tillställts oss af en af dem.

Rörande orsaken till olyckan råder ännu ovisshet. Den danska bandirektionen anser att rälisen af den starka solvärmen böjt sig och att urspårningen vållats däraf, medan man på andra håll söker orsaken i tågets alltför starka fart, i bristfällig materiel, dålig banbyggnad m. m. En senare framställd hypotes är, att en från det första loket nerfallen bromsstång lagt sig öfver spåret och kommit det efterföljande loket att urspara.

*

Den kände danske folketingsmannen, redaktör *P. Sabroe*, medföljde som passagerare emigrantexpressen Fredericia—Esbjerg på dess olycksfärd den 26 juli och blef ett af de många dödsoffer vid dess förolyckande.

Peter Sabroe, som var född 1867, blef efter att tidigare haiva arbetat som skomakare vid 20 års ålder medarbetare i en liten landsortstidning. Han fortsatte på den journalistiska banan och knöts till sist till Socialdemokraten i Köpenhamn. Det var dock främst hans verksamhet som socialdemokratisk agitator och folktalare som gjorde honom till den allmänt bekanta politiska personlighet han var.

Klitché: Bengt Silfverparre.
FOLKETINGSMAN P. SABROE, omkom vid järnvägsolyckan.

En lidelsefull förkämpe för ett effektivt barnskydd koncentrerade han sina krafter på lagstiftningen för barnavårdens reformerande. Mångårig ledamot af Aarhus stadsfullmäktige representerade han sedan 1901 Aarhus norra valkrets i folketinget.

Sabroes besättning i Aarhus domkyrka den 30 juli ägde rum under enastående stora ärebetygelser. Processionen räknade 40,000 deltagare och öfverallt i staden voro husen prydda med blommor och andra dekorationer.

*

Till illustr. å sid. 715.

Det högtidliga öfverlämnandet af den af Tysklands kejsare till Norge skänkta *Fritof-statyn*, hvilken rests på Vangsnæs vid Sognefjorden, försiggick den 31 juli i närvaro af kejsar Wilhelm och konung Haakon. Den märkliga händelsen hade till platsen lockat icke blott befolkningen från närliggande trakter utan äfven ett ofantligt stort antal turister af alla nationaliteter. Vid 10 tiden på f. m. anlände den norske konungen med följande ombord på "Troll" och en kvart senare kejsar Wilhelm med uppvakning ombord på "Sleipner". Lifligt hälsade af de stora folkskaraerna begäfvos sig de båda monarkerna till statyn, kring hvilken tyska örlogsmatroser bildade hedersvakt. I det tal, hvarmed kejsaren öfverlämnade statyn, betonade han att han genom denna gifva önskat gifva uttryck för sin tacksamhet mot Norge för den hvila och rekreation, han funnit under sina nordlandsfärder, men äfven velat minna germaner, skandinaver och anglosachsare om att de äro stamfränder, och att de framdeles liksom hitills böra stå fast samman till sitt eget och mänsklighetens bästa. Efter talet spelade "Hohenzollerns" kapell "Ja vi älsker", hvarpå de tyska krigsfartygen gifvo salut. I sitt svarstal gaf kung Haakon uttryck åt de känslor af sympati och tacksamhet, som besjåla Norges folk gent emot Tysklands kejsare. Efter lefverop för kejsaren spelade norska marinorkestern tyska nationalhymsnen och saluterade de norska krigsfartygen.

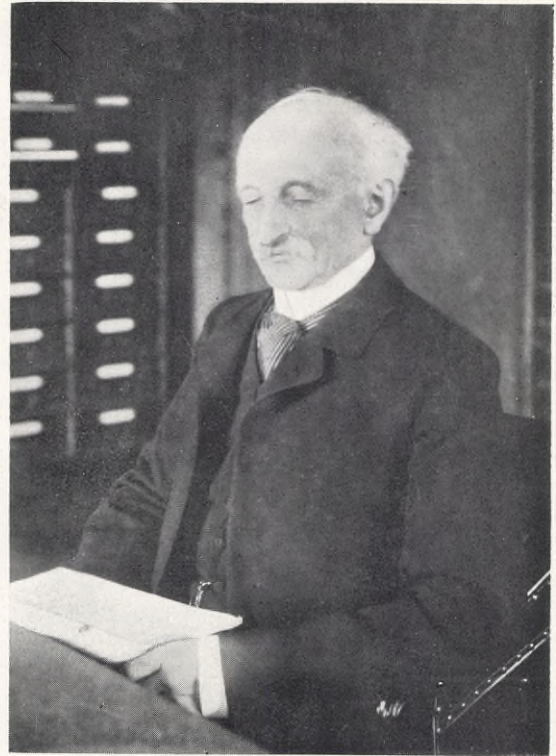

Efter fotograf.

Kliche: Demis Silfversparre

KEJSAR WILHELM (X) ÖFVERLÄMNAR SÅSOM GÅFVA TILL NORSKA FOLKET FRITHJOF-STATYEN. (Text å sid. 714.)

Holländska statsrådet M. T. M. C. Asser, känd som en af de förmämsta auktoriteterna på den internationella privaträtts område, har allidit i Haag i en ålder af 75 år. Asser, som var holländsk delegerad vid de båda fredskongresserna i Haag

Efter porträt.

Kliche: Lengt Silfversparre.

M. T. M. C. ASSER, DEN NYLIGEN AFLIDNE HOLLÄNDSKE RÄTTSLÄRDE.

och sedan 1900 medlem af den permanenta skiljedomstolen, har från trycket utgivit ett flertal högt skattade arbeten rörande privaträtten. År 1911 erhöil Asser Nobelska fredspriset tillsammans med österrikaren A. H. Fried.

Efter fotograf.

Kliche: Kem. A.-B. Bonst Silfversparre, Shim-Gly.

FRITHJOF-STATYEN Å VANGNÆS VID SOGNEFJORDEN. Se afbildningen i n:r. 40.

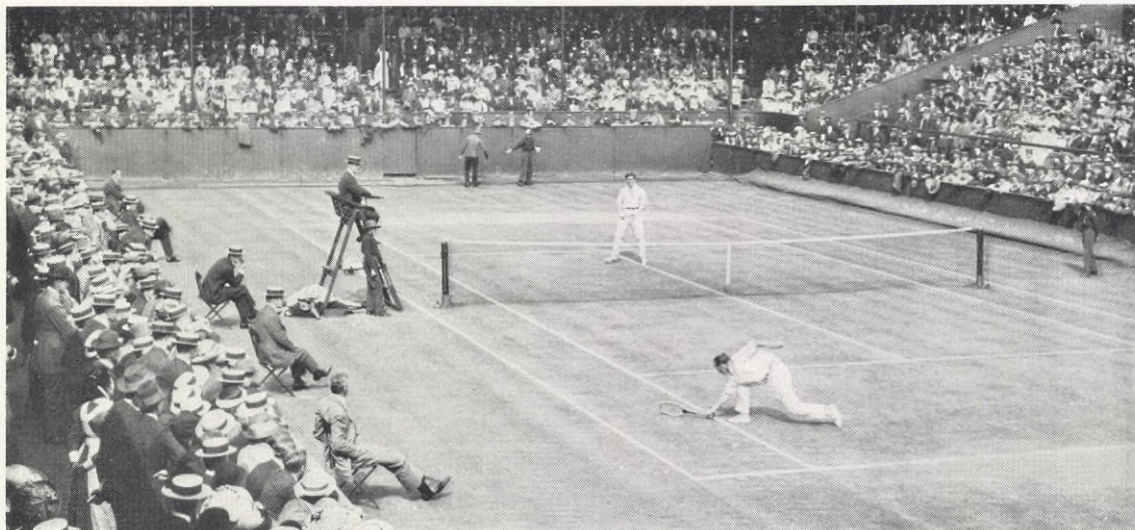
Efter fotograf
TERRA-NOVA-MATROSER, DELTAGARE I SCOTT'S SYDPOLSEXPEDITION, marschera från Buckingham Palace efter att af konung Georgs hand ha mottagit medaljer. Klick: Kon. A. D. Bengt Silfversparre, Sthlm.-Gbg.

Konung Georg af England mottog den 26 juli i Buckingham Palace ett 50-tal officerare och matrosar från "Terra Nova", de vetenskapsmän, som varit knutna till *Scottska polarexpeditionen*, ävensom de närmaste kvinnliga anförvandterna till de under färden omkomna expeditionsdeltagarna och öfverräckte till hvar och en af dem polarmedaljen, särskildt präglad för att hugfästa minnet af den engelska sydpolsexpeditionen 1910—13. Bland de kvinnliga medaljörerna, hvilka föreställdes för konungen af prins Ludvig af Battenberg, märktes lady Scott, enka efter expeditionens ledare kapten Scott. Förste eldaren W. Lachley och underofficer T. Crean

erhöll utom medaljer ytterligare ett utmärkelse-tecken för det hjältemod de visat vid ett särskildt kritiskt tillfälle under expeditionen och hvarigenom dåvarande löjtnant Evans lif räddats.

*

Den med så stort intresse motsedda slutstriden mellan Englands och Amerikas yppersta tennisspelare om den internationella lawntennispokalen *Davis cup* utkämpades den 28 juli på Wimbledon's center-court i närvaro af omkring 5,000 åskådare. Resultatet af täflingen blef att Amerika hemförde pokalen.

ETT MOMENT I DEN SPÄNNANDE TÄFLINGEN OM DAVIS CUP mellan Mc Loughlin (Amerika) och Parke (England). I denna match, en af de märkligaste som någonsin spelats, utgick Amerika som segrare. Vår bild visar Parke upptagande en af Loughlins "kanonbollar".

ADJUNKTENS AMERIKAFÄRD.

FÖR HVAR 8 DAG AF K. G. OSSIAN-NILSSON.

AMERIKA måtte vara ett märkligt land, mumlade adjunkten Carlén.

Han hade mumlat, sagt eller tänkt det många gånger förut. Amerika var ju ett land, man i Sverige fick täta påminnelser om. Även om man inte hade släktingar därute, men det hade Carlén. Han hade äldste bror i Newyork. Bror Edvin hade vistats där nu i trettio år, var ledare af en tvålfabrik och förtjänade gruffligt med pengar.

Hur mycket pengar kunde adjunkten inte säga, ty bror Eddy skröt aldrig — åtminstone inte under de senaste tio åren. Men hvart är kom det dyrbara presenter till jul och födelsedagen. Någon gång också en uppmaning att resa öfver och hälsa på, en uppmaning, adjunkten regelbundet brukade småle åt. Hur skulle *han* få råd eller tid?

Fast nog kunde det varit roligt att råka ende brodern — ende släktingen nästan: adjunkten hade förblifvit ogift och kände sig ibland rätt ensam. Det blef svårare med hvart år — denna sista vår i synnerhet, då han nästan fasade för den stundande ferien. Han hade ingen aning om, hur den skulle tillbringas och fås att gå.

Så kom det sig, att adjunkten Carlén plötsligt upptäckte, att han *nu* hade både tid och råd för en Amerikaresa. Amerika *var* ett märkligt land — roligt att ha sett det, innan de blefvo för gamla, han och brodern. Nu var den ene fyrtioåtta, den andre femtiotvå...

Adjunkten reste med en tysk linie, Bremer-Lloyd, för att slippa det rökiga England och få njuta dess längre af sjöfärden. Han hade haft så brådt att komma i väg — eller hade bestämt sig så i sista minuten, att han ej hunnit skriva och förbereda. Han nöjdes att kabla från Bremen — ett förfärligt dyrt telegram, fann adjunkten Carlén.

Ombord trifes han väl, nästan för väl — för mycket mat och för litet arbete. För att få någon sysselsättning vid sidan om promenaderna företog sig Carlén att öfversätta Apulejus. Han ville med flit inte tänka på sin största kärlek, Odysseen — den enformiga Atlanten, af hvilken man såg bra litet åt gången, var en besvikelse. Homeros "vinfärgade haf" var bra mycket underfullare och intressantare; hans Okeanos, fastän bara en flod, bra mycket väldigare än denna vattenöken, som flöt af allt ångarens måltidsaffall... Då var Apulejus närmare prosa-tidhvarivet.

Adjunkten var rätt glad, när han efter undersökningen och det andra bråket satte foten på kajen i Hoboken. Underligt nog, syntes brodern inte till. I stället omringades adjunkten af en massa krapyl, som erbjöd sina tjänster.

Tjänster? Jag tackar! Som om adjunkten inte hört talas om bondfångare? Bondfångare och hvit slafhandel! Den senare gällde visserligen hufvudsakligen unga flickor — men ändå!

Åhnej, man aktade sig, se'n man kommit till U. S. A. Fast man bara var en enkel adjunkt i grekiska och latin, så var man inte så aldeles praktisk ändå. Och dessa människor, som inte ens kunde tala sitt modersmål... aldrig hade Carlén hört engelskan så rådbräkad!

Nej, tackar! Det enda adjunkten önskade, var en bil. En bil? Jaha! Naturligtvis störtade halva svärmen i väg för att skaffa honom en bil. Som om han varit blind och inte orkat se dem själf... Bara på kif vände sig adjunkten till en helt annan chaufför, än krapylet föreslog honom.

Först när adjunkten satt i bilen, erinrade han sig,

att han glömt lösa ut sin packning. Han måste klifva ur igen och tillbaka till tullhuset. Där kostade det en del prat och armbågande — Carlén märkte, att luften i Amerika gör hänsynslös — det kostade en del prat och armbågande, innan han fick ut sakerna.

Tyvär! måste han efter någon tvekan anförtro dem åt ett par misstänkta figurer i uniform. Han följde dem emellertid tätt i hälarna och fann, att farhågor ej varit öfverdrifna. Uniformskrapylet ville vankat i väg till ett hotell, och det kräfde hotelser, närpå handgripligheter att få dem att vända. Först när adjunkten viftade med käppen, behagade slynglarna föga sig, medan ett smil — eller rättare grin — förvred deras vedervärdiga ansikten.

När adjunkt Carlén satt i sin bil med sina koffertar framför och omkring sig, kände han sig ändtligen trygg. Krapylet hade redan plockat honom på en massa drickspengar — chauffören gjorde delvis gemensam sak med de andra. Men sedan chauffören nu fått adressen, skulle adjunkten snart vara räddad. Bilen flög... åh, så den flög... adjunkten skulle njutit af farten, om han inte varit så förargad på bror Eddy, som kunde bespara honom det här besväret.

Plötsligt stannade bilen. Voro de redan framme? Ingalunda. De befunno sig framför en väldig in-körspport. Och här ville chauffören utan vidare lassa af sakerna och lämna sin passagerare i sticket.

Af hans rotvälska blef det adjunkten så småningom klart, att porten ledd till en färja — en färja, som skulle frakta adjunkten och hans saker öfver Hudson till Manhattan. På andra sidan kunde "you know" ta en annan bil och så vidare. Idel prejeri, och adjunkten lät sig inte heller föra bakom ljuset. Han viftade med sin käpp, och chauffören fogade sig med ett grin. Efter att ha betalt en liten afgift rulade de alltså med bil och allt in på färjan.

De foro en stund genom flodens gula, sotprickiga gröt — adjunkten tänkte på Styx eller Acheron — och så körde de genom en likadan port upp på land igen.

Nu voro de alltså i Manhattan, det riktiga New-York. Asfaltstinkande gator mellan hiskliga elefant-hus, mellan berg af glas och stål... På viadukter öfver hufvudena rullade tågen fram i svarta sotskyar. Ur luckor i gatan pustade hvit rök från de underjordiska järnvägarna, och hvarannan minut måste bilen vänta för en spårvagn. Gatan var en enda trängsel af fordon. Gångbanorna voro två svarta floder af människor. Husen ett enda vimmel af skyltar, butiksfönster, elektriska trädar... Asfalten stank i hettan. Ett klockspel ringde med klämtande, afklippta tongångar — som från en boj ute på det brusande hafvet, när land är i sikte.

Ja, måtte land snart vara i sikte, tänkte adjunkten. Han fasade vid tanken att ha begett sig hit ut utan adress att lita sig till...

Nu höll bilen — de hade farit väl en halftimme — nu höll bilen utanför ett adertonvåningshus. Carlén tittade upp emot kolossen, begrep ingenting. I detta virrvarr af skyltar stod ingenting att upptäcka. Huset var för öfrigt visserligen högt men föga bredt. Omöjligt att tänka sig, att där kunde rymma broderns stora tvålfabrik, hans bostad och så vidare... och så ett dussin andra affärer till.

Adjunkten kände sig så tveksam, att han bad chauffören vänta, medan han gick upp och tittade efter. Lyckligtvis fanns där en hiss. Där fanns också en rad skyltar i vestibulen där han till sin glädje verkligen upptäckte även broderns namn. Sextonde våningen... jag tackar!

Med en känsla af vidskeplig vördnad klef han in

på broderns kontor. Det bestod af två små rum, fyllda af fyra skrifbord och ett otal hyllfack från golf till tak. Vid skrifborden satt det fyra unga damer.

En af dem såg så svensk ut, blond och blåögd och smärt, att adjunkten omedvetet tilltalade henne på svenska. Hon smålog och svarade tämligen hvasst.

— I am sorry, I do'nt speak swedish!

Adjunkten ryckte till vid tonen, som tycktes så olik en ung dam. Äfven han stramade till — han rick plötsligt för sig, att hon narrades... att hon skämdes för sitt modersmål... Det var kanhända bara inbillning, men Carlén talade sedan engelska. Han fick då veta, att chefen var bortrest.

— Bortrest?

— Yes, sir. För en kort stund se'n — till Chicago. Han skulle ta in på Auditorium.

Den unga damen räckte honom ett tryckt adresskort och satte sig sedan utan vidare till sitt arbete. Den besökande var luft för henne. Och med känslor af harm och besvikelse öfver detta bemötande begaf sig chefens broder åter ut i hissen. I harmen hade han hvarken gittat presentera sig eller förhöra sig närmare om broderns förhållanden. Inte ens telegrammet hade han kommit sig för att spörja efter.

Nere på gatan kom det öfver honom ett sannskyldigt raseri. Han *måste* ha tag i den hänsynslöse brodern och ställa honom till ansvar för den här onödiga resan. Och efter några frågor till chauffören satt han åter i bilen, som susade iväg till Illinoiscentralen. Adjunkten Carlén lät med sammanbitna tänder skaka sig genom de trånga, djupa gatorna. Med sammanbitna tänder betalade han chauffören den summa han begärde, köpte biljett, besteg sitt tåg... utan att ha tid och ögon för de kolossala dimensionerna eller allt det nya omkring honom.

Han valde ut sin plats i pullmanvagnen, uppsökte vid middagstid restaurationen, slog sig åter ner i sin gröna soffa, letade fram en bok, slog den igen och satt med drömmande morska ögon och sammanbitna tänder och betraktade — utan att se någonting — medpassagerarna och det förbirusande landskapet.

Det blef skumt. Negern kom för att ordna bädarna. Hela vagnen ommöblerades till ett stort, gemensamt sofgemak, i hvilket äfven adjunkten fick sig sitt bås. Han lät det ske, som om det skett alla dar omkring honom. Han förundrade sig öfver intet, lade knappt märke till, hvad som försiggick. Satt bara och förargade sig öfver sin hänsynslöse äldste bror.

När det blef kojodags, vaknade han eller rättare hans misstankar till igen. Det var för ovan, detta, att sofva i gemensamt rum med fyrtio, femtio personer. Hvad hade han för skydd emot dem alla? Om det nu fanns tjuftar, röfvar ibland dem?

Misstänkta individer hade han redan lagt märke till. Särskildt var det en karl med stålgrått hår och svarta glasögon, som han betraktat med misstro. Individen hade mest vändt nacken till, men då han någon gång visat ansiktet, hade ett smil — eller rättare grin — af samma slag och betydelse som de andra skälmarnas omsvept den hederlige adjunktens hederliga fysionomi.

Men — man skulle finna honom på sin vakt. Bältet med pengarne placerade adjunkten under sin hufvudkudde och beslöt för öfrigt att ligga vaken hela natten. En föresats, som tyvärr ej genomfördes. Mot morgonsidan spratt han upp ur en fullt påtaglig sömn vid det någon drog i sängomhängena.

Adjunkten var nästan säker på, att någon stått och stirrat honom i ansiktet.

För säkerhets skull kände han efter under kudden. Jo, bältet fanns. Han kände också efter sitt ur. Hvilket — var försvunnet... Och i samma ögonblick stannade tåget med ett ryck. Carléns hjärta stannade samtidigt.

Instinktliskt kastade han på sig kläderna, gled ner från bädden ut i gången, ryckte till sig hatt och rock och skyndade ut på plattformen, kom lagom för att se den misstänkte med det stålgrå håret försvinna i stationshuset.

Tänk, om karlen nyss stulit hans guldklocka, hans dyrbara klocka, som för öfrigt var en hedersgåfva från kamrater? Yrvaken, ifrig, funderade adjunkten inte längre. Han störtade ner ifrån tåget.

I häpnadsväckande fart kom han fram till stationshuset, ut på andra sidan. Det susade för hans öron. Där borta försvann just den gråhåriga skälmen i en öppen droska. Det susade, nej, det brusade i adjunktens öron. Nu signalerade en hvissla till afgang. Tåget... tåget...!

Hellre fick tåget kila i väg med alla sakerna, än att tjuften därborta skulle få behålla hans klocka. Han vinkade till en droska, visade ett dollarmynt och fäktade ifrigt mot tjufvens försvinnande åkdon.

Kusken körde som en galning. Den andre, som tydligen ej anade sig förföljd, bråskade ej hälften så mycket. Nu körde förföljaren upp jämsides med den förföljde.

— Sir, you have stolen my watch!

Adjunkten hade dundrat fram anklagelsen. Den andre svarade med ett grin, men lät genast sin vagn stanna.

Adjunkten, som retades af smilet, lät sin engelska flöda. Han ifrade mot resor, äldre bröder och Amerika. Han fäktade med käppen, till sist glömde han sig och talade svenska.

Då var det, som om en blix lyste upp yankeens torra, gula drag. De svarta glasögonen gledo af.

— Brother! Freddy!

— Hvad? Hvad? Ed—Ed—Eddy! Din skojarer! Men mitt telegram! Jag telegraferade ju till din adress, nummer — ja, tusan, nu minns jag: jag glömde numret!

Adjunkten stack i häpenheten handen i ytterrocksfickan och fiskade upp sin klocka, som han — af idel slughet — lagt där, innan han kröp till kojs.

Det brusade för hans öron. Skulle han nu svimma till på köpet? Hade all denna sinnesrörelse varit för mycket? Brodern — brodern grät och skrattade utan aning om hans tillstånd.

— Kom — kom — nu äta vi breakfast, old boy — och se'n — se'n — har du sett Niagara förr nån gång?

— Niagara!

Fem minuter senare upptäckte adjunkten Niagara. Han var stoltare än Columbus. Och han förlät Amerika.

Det synnerligen rikliga aktuella bildmateriet nödgas till uteslutande af Veckans Porträttgalleri i detta n:r.

Insändande af följetongen "Den förbjudna frukten" i utbyte mot romanen i bokform måste ske inom augusti månads slut.

Red.

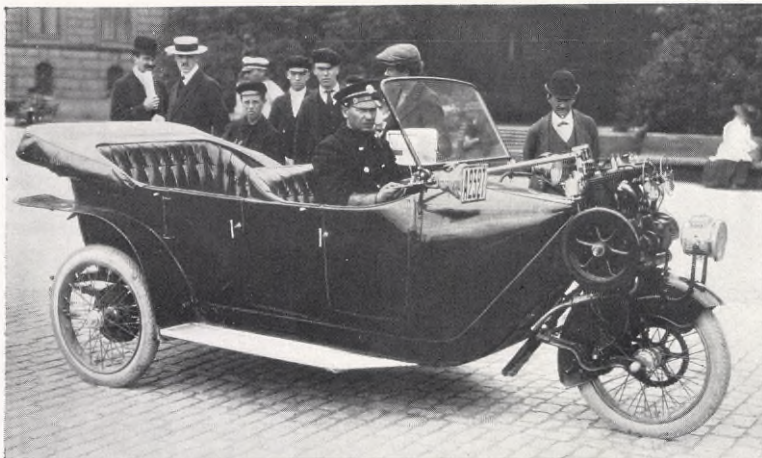

Foto. HVAR 8 DAG.

PHÄNOMOBIL I TRAFIK I STOCKHOLM.

Phänomobiler, små trehjuliga bildroskor, äro sedan några dagar insatta i trafik i Stockholm och en del andra af landets städer. För de stora bildroskorna torde phänomobilerna blifva rätt besvärliga konkurrenter, enär de genom sin prisbillighet och sin betydligt reducerade bensinåtgång kunna tillämpa en omkring 25 proc. lägre taxa än dessa. De nya droskorna hafva plats för två passagerare i vagnen och en bredvid chauffören.

*

Då ångaren Östanå III på e. m. den 27 juli skulle lägga ut från Spillersboda ångbåtsbrygga invid Östanåleden i Stockholms skärgård rasade en del af bryggan, på hvilken en

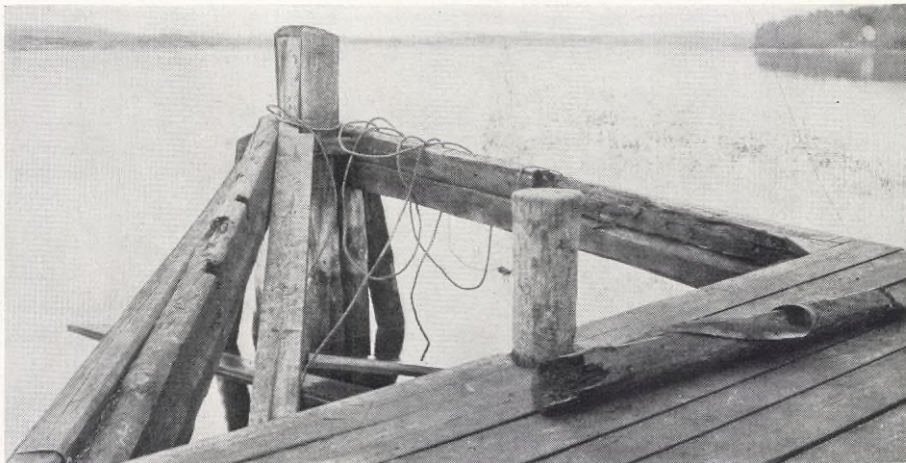

Foto. Leverin. Sthlm.

SPILLERSBODA RASADE ÅNGBÅTSBRYGGA.

Klische: Bengt Sjöberg

Foto. Backlund, Göteborg.

BILOLYCKA I GÖTEBORG. Bil som störtar i älven från Hisingsbron, därvid chauffören drunknar. Vår bild visar bilen upptagen af bergningsångaren Harald.

Klische: Bengt Sjöberg

Efter fotografi.

Klitch: Bengt Silfverparre.

Efter fotografi.

Klitch: Bengt Silfverparre.

TRE SVENSKA KANOTSEGLARE SOM SEGLAT FRÅN STOCKHOLM TILL HELSINGFORS: Bilden till vänster: Bröderna E. och N. Holm samt J. Grönroos; till höger: En af kanoterna demonstreras i Nyländska Jagtklubbens hamn.

Efter fotografi.

Klitch: Bengt Silfverparre.

KRUPP-PROCESSEN:
HUFVUDVITNET BRANDT (OCH FRU).

Tre svenska kanotseglare, bröderna E. och N. Holm samt J. Grönroos, hafva nyligen i två små kanoter seglat öfver Östersjön från Stockholm till Finland. Den äventyrliga färden gick allo lyckosamt.

Kruppskandalen, hvilken vi tidigare omnämnt, har nu blifvit föremål för rättslig behandling. Firman Krupp är, som bekant, anklagad för att i affärssvite genom sina ombud medels mutor ha sökt aflocka en del tyska officerare hemliga upplysningar rörande Tysklands nyanskaffning af krigsmateriel. Hufvudvittnet i den uppseendeväckande processen är Krupps filialföreståndare i Berlin, Brandt, själf invecklad i bestickningsaffären.

Efter följarens.

Klitch: Bengt Silfverparre.

MILLION-ARFPROCESSEN SCOTT-SACKVILLE:
Lord och lady Sackville.

En romantisk och af den engelska allmänheten lifligt uppmärksammas arfsprocess har i dagarne äfdömts af vederbörande engelska domstol.

Den stenrike konstmeceaten Sir Wallace hade till privatsekreterare en ung läkareson John Scott, som han satte utomordentligt stort värde på. Efter Sir Wallace's död flyttade hans änka tillsammans med Scott och hans mor samt systrar (fadern var död) och testamenterade honom hela sin enorma förmögenhet. Familjen Scott fortfar att lefva lyckligt tillsammans, ända tills Sir John Scott gjorde bekantskap med lord Sackville och hans sköna gemål och inledde en intim vänskapsförhållande med dem.

Då han förra året afled, befanns det att han testamenterat hälften af sin till 18 millioner kr. uppgående förmögenhet till lady Sackville. Familjen Scotts öfverklagande af testamentet har nu af domstolen ogillats.

INNEHÅLL

Professor Alfr. Grenander (biografi och helsidesporträtt. — Konungen besöker lokmännens hvilohem. — Drunkningsolyckan vid Apevikens sanatorium. — Svenska sortimentsbokhandlärföreningens årsmöte. — Aftäckningen af brukspatron W. Thams byst i Huskvarna. — St. Göransgruppen i Stockholm fullständig — Stor donation. — Norrlands första växtförgningsskola. — Från sportsvärlden. — Fångad jättefisk. — Tama vilddjur. — Phänomobiler. — Sammanstörtande ångbåtsbrygga — En bilfärd till döds. — Järnvägsolyckan vid Brämninge. — Käjsar Wilhelm öfverlämnar Fritiofstatyn. — Holländske ministern Asser ¶. — Kung Georg utdelar Polarmedaljen — Slutstriden om tennispokalen Davis cup. — Luthershuset i Eisleben. — Kruppskandalen. — En arfsprocess om 9 mill. kr. — Adjunktens amerikafärd. Ber. af K. G. Ossian-Nilsson.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påfölja.